

Asia: VN/33945/2023

## **Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle lukiolain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta**

### Lausunnonantajan lausunto

#### **1. Yleisiä huomioita esitysluonnoksesta**

Suomen Draama- ja teatteriopetuksen liitto ry (FIDEA) pitää tärkeänä lukiolain tarkistamista ja sellaisten muutosten tekemistä, jotka selkeyttävät käytänteitä ja yhdenvertaistavat opiskelijoiden mahdollisuuksia lukio-opinnoissa. FIDEA kiinnittää huomiota erityisesti ehdotukseen taito- ja taideaineiden ylioppilastutkinnon kehittamisestä ja kokee sen pyrkimykseksi lisätä taito- ja taideaineiden arvostusta ja merkitystä osana suomalaista koulutusjärjestelmää. Uudistuksen aikataulua FIDEA pitää liian kiireisenä ja opiskelijoiden yhdenvertaisuutta kyseenalaistavana ja yhdistys kantaa huolta eri taito- ja taideaineiden erityispiirteiden riittävästä huomioimisesta ja tutkinnon hyväksiluettavuudesta jatko-opintoihin pyrittäessä.

#### **2. Oppimisen tukea ja erityisopetusta koskevat säädösehdotukset**

-

#### **3. Lukiokoulutuksen rahoitusperusteita koskevat säädösehdotukset**

-

#### **4. Englanninkielistä lukiokoulutusta, opiskelijavalintaa ja ylioppilastutkintoa koskevat säädösehdotukset**

-

#### **5. Taito- ja taideaineiden ylioppilaskoetta koskevat säädösehdotukset**

Suomen Draama- ja teatteriopetuksen liitto ry (FIDEA) pitää merkittävänä tavoitetta taito- ja taideaineiden aseman vahvistamisesta ottamalla niihin kuuluvia oppiaineita mukaan ylioppilastutkintoon. Onnistuessaan nyt suunnitellut uudistukset vahvistavat holistisen oppimiskäsityksen mukaista arvopohjaa lukiokoulutuksessa ja tulevaisuuden osaajien monipuolisia valmiuksia toimia kiihtyvällä vauhdilla muuttuvassa maailmassa. FIDEA kokee, että uudistuksessa tulee kiinnittää huomiota erityisesti seuraaviin seikkoihin:

## AIKATAULU

Uudistukseen liittyy toimenpiteitä, jotka onnistuakseen vaativat tutkimukseen perustuvaa pohjatietoa, suunnittelua, kokeiluja ja arviointia. Ne tulisi olla tehtyinä hyvissä ajoin ennen syysä - 27, jotta mahdolliset opetussuunnitelmalliset muutokset olisi ehditty laatia ja tuolloin opintonsa aloittavat opiskelijat voisivat suorittaa yo-kokeisiin vaadittavia pohjaopintoja suunnitelman mukaisesti osallistuakseen kevään -29 ylioppilastutkintoon. Tämä aikataulu ei vaikuta realistiselta, vaan tarvitaan enemmän aikaa eri taito- ja taideoppiaineiden ominaislaadut tunnistavan tutkimuksen laatimiselle, laajan käytännön kokemuksen keräämiselle, riittäville kokeiluille ja niiden analysoinnille uuden koemuodon kehittämiseksi.

## YHDENVERTAISUUS

1990-luvulla lukiodiplomijärjestelmää luotaessa ydinajatuksena oli antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa monipuolista taiteellista osaamistaan ja mahdollisuus ulotettiin tuolloin rohkeasti ja viisaasti myös opetussuunnitelman ulkopuolisiin aloihin. Toiminnan perustana olivat oppimis- ja taidekäsitteet, jotka huomioivat taiteen ja taitojen osoittamisen monet muodot. Lukioaikaisen monipuolisten taito- ja taideaineiden opiskelun katsottiin vahvistavan opiskelijan kokonaisvaltaista osaamista ja hyvinvointia, lisäävän oppiainerajat ylittävää työskentelyä ja rikastuttavan koko lukioyhteisöä. Nyt tehty ehdotus yo-kokeen rajaamisesta liikuntaan, kuvataiteeseen ja musiikkiin on paluu kolmen vuosikymmenen taa ja se väheksyy saavutettuja parannuksia lukio-opetuksen tarjonnassa ja heikentää yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.

FIDEA katsoo, että liikunnan, musiikin ja kuvataiteen ylioppilastutkinnon kehittämisen yhteydessä on turvattava kaikkien nykyisten lukiodiplomiaineiden opetus lukioissa vähintäänkin nykyisissä määrin ja yo-tutkinnon kehittämistyössä on huomioitava myös uudistuksen ulkopuolelle jäävien lukiodiplomiaineiden erityispiirteet, jotta ne voidaan seuraavassa vaiheessa ottaa mukaan ylioppilastutkintoon. Esimerkiksi teatteriopetuksella lukioissamme on jo pitkät perinteet, kattava opettajaresurssi ja maassamme on lukiopätevyyden antavaa opettajakoulutusta.

Yhdenvertaisuutta voitaisiin edistää uudistuksen yhteydessä avaamalla mahdollisesti uudistamalla lukion tuntijakoa. Näin saataisiin jo useamman kymmenen vuoden ajan OKM:n luvalla ilmaisutaidon erityistehtävää toteuttaneissa lukioissa annettua opetusta (esimerkiksi teatterissa) virallisen opetussuunnitelman piiriin ja sen avulla muihinkin lukioihin ulottuvaa yhdenvertaisempaa, yhteiseen opetussuunnitelmaan perustuvaa taito- ja taideaineiden opetusta. Erityistehtävälukiossa opiskelija voi panostaa yli 20 opintopisteen verran vaikkapa teatterin tai tanssin opintoihin, mutta lukiouudistusehdotuksen mukaan ei voisi osallistua niissä aineissa ylioppilaskokeeseen, mikä eriarvoistaa samassa oppilaitoksessa opiskelevia opiskelijoita. Tähän seikkaan on kiinnitettävä huomiota, ja taito- ja taideaineiden yo-koetta kehitettäessä on pidettävä katse jo tulevassa ottamalla nykyiset lukiodiplomiaineet mukaan kehittämiseen ja tutkimuksen pariin.

## TAITO-JA TAIDEAINEIDEN OMINAISPIIRTEET

Taidollisen ja taiteellisen osaamisen osoittaminen on monimuotoista. Taiteellinen oppimisprosessi on pitkäkestoinen ja vaikeasti rajattava. Se tapahtuu vahvasti suhteessa ympäröivään yhteisöön ja yhteiskuntaan ja useimpien taito- ja taidealojen ytimessä on vahva vuorovaikutuksellisuus niin tekijöiden kuin kokijoidenkin välillä. Näiden näkökulmien huomioiminen ylioppilastutkinnon kehittämisessä on olennaista, jottei uudistuksella ja siihen liittyvillä arvioinnin menetelmillä ja kriteereillä rajoiteta tai poisteta kyseisten alojen ominaispiirteitä tai taiteidenvälisyyttä.

## HYVÄKSILUETTAVUUS

Taidealojen jatko-opintoja tarjoavilla oppilaitoksilla on ymmärrettävästi tarve valita opiskelijansa omilla, juuri kyseistä alaa erityisesti mittaavilla pääsykokeilla. Jo nykyisten lukiodiplomien kohdalla on huomattu, että niiden hyväksiluettavuus jatko-opintojen hakuprosesseissa ei ole onnistunut suunnitellulla tavalla. Taito- ja taidealojen ylioppilastutkinnon suunnittelussa tulee alusta alkaen pohtia yhdessä korkeakoulujen kanssa myös tutkinnon merkitystä ja painoarvoa sen suorittajan jatko-opintokelpoisuutta määriteltäessä.

## 6. Tilauskoulutusta koskevat säädösehdotukset

-

## 7. Muut kommentit

Suomen Draama- ja teatteriopetuksen liitto ry (FIDEA) kokee, että taito- ja taideaineiden ylioppilaskokeen uudistuksessa on huomioitava paitsi sen vaikutukset koetilanteessa tila- ja materiaalikuluihin, sen vaikutukset myös liikunnan, musiikin ja kuvataiteen opetukseen tarvittaviin resursseihin. Tämän resursoinnin vaikutukset puolestaan nykyisiin muihin lukion taito- ja taideaineisiin on myös kartoitettava. FIDEA kokee, että lukiolain uudistamisessa tulee olla valmiita myös siirtämään uudistuksen ajankohtaa, jos tutkimus ja esimerkiksi lukiodiplomeista saatu kokemus osoittavat, ettei ylioppilaskoe pysty huomioimaan riittävästi kyseisten oppiaineiden ominaisluonnetta.

Untamala Eeva

Suomen draama- ja teatteriopetuksen liitto ry (FIDEA) - Annemari

Untamala, FIDEA ry:n puheenjohtaja ja Noora Peltokukka, FIDEA ry:n varapuheenjohtaja